

veiérem als més significats capítols dels dos bàndols que es disputen el predomini polític a Granollers. En canvi, hi deixarem de veure a dos dels firmants de la petició adreçada a la Junta.

Presidí en Joan Montañà, al cap de la Junta en plè, explicant en breus paraules la finalitat de la reunió.

El senyor Bassas va fer un llarg discurs, per a defensar-se o disculpar-se de les acusacions fetes en contra d'ell.

I parlaren l'Amadeu Barbany i el nostre director senyor Vegué, en defensa del dictamen emès per la comissió encarregada de comprovar la certesa de dites acusacions, document que, junt amb dits senyors, firmen també en Vicenç Boix, en Josep Jonch, en Joan Mauri i l'Antoni Villà.

El senyor Aubanell va demanar repetidament que no es fes cap expulsió i repetidament va fer constar que ell no parlava en defensa de ningú.

Intervingueren també en el debat, hàbilment portat pel president, els senyors Pascual, Montané, Camillo, Masat, Vidal i Vallcorba.

I posat a votació si s'aprova la conducta de la Junta, va ésser-ho per 176 vots, contra 35; sorprenent a tothom tal resultat pel ridícol en que quedaren els que van anar a la reunió volent fer qüestió política el què tots sabem prou com anomenar-ho.

***

La fi d'una dictadura

Això va ésser l'acte de diumenge, acabat de ressenyar i que nosaltres provocàrem per a acabar amb un seguit inacabable de vergonyes i renunciaments. I estem orgullosos de la nostra actuació, perquè d'aquell acte creiem que podran treure's-en profitoses conseqüències per a la nostra vida col·lectiva.

Nosaltres — i això volem que consti ben alt — no sentim ni hem sentit mai odi a ningú; ni som rancuniosos per a rabejar-nos amb el càstic d'un home que pot haver faltat. No; nosaltres som d'altra fusta. La nostra participació en l'acte de diumenge, fou per a afirmar el dret, i la raó, i la justícia, que s'havien detentat per repetides debilitats dels que podien i havien de oposar-s'hi.

Què signifiquen unes miserables pessetes, davant de la befa feta, un dia i un altre dia, a l'obra de cultura i de germanor que contribuïrem a iniciar en la nostra vila perquè s'en podés enorgullir «La Unió Lliberal» i perquè servís per a encimbellar a un fill de Granollers a qui avui encare no hem de negar-li mèrits perquè havés triomfat?... Hauria sigut de gent malvada, la nostra conducta, si no ens havéssim mogut altres motius més que l'acusació feta contra d'un home, i no pas feta per nosaltres.

De dita acusació ens hem valgut per a que es posés punt final a una història d'atropells i de vergonyes. Amb la nostra actitud resolta, aconseguírem ja que la conducta dubtosa d'alguns homes es definís clarament, en la nit del 2 de febrer, al fer causa comú amb qui — hem de creure que en espera de millors temps — s'avenia a anul·lar-se. I l'episodi d'aquella nit, que el prevèiem i que des d'aquestes columnes l'anunciàrem, va tornar a molts una força que havien perduda. Des d'aquella nit va caure la bena de molts ulls i molts despertaren com d'un mal somni. I amb l'acte exemplar de diumenge — que fou desitjada rectificació de conducta per a molts, — s'ha posat fi a una odiosa dictadura,

Les 176 boles negres que varen emetre els socis de «La Unió Lliberal», volen dir, per a nosaltres, que no és en và que es trepitgen els reglaments, i que no han quedat sense resposta el negoci del pendó i altres negocis; ni la trista i boirosa anada a Sant Feliu de Guíxols; ni l'obstinació en no donar comptes; ni les amenaces repetides de destruir la bella obra començada, per a fer dubtar a un home honorat i comprometre la seva història política, en reunió que recordarem tota la vida. Tot això volen dir, aquelles 176 boles negres, i encare més. No ho són el càstic d'un home que podria ésser víctima d'un malentès o d'una hora tonta, sino que són la condemnnació dels que un dia atropellaven a l'amic Francesc Salvador, *per què sí*, perquè els demés callaven; i un altre dia volien enemistar als amics Garrell dels seus més bons amics; i un altre dia llençaven a l'Amadeu Barbany, perquè gosava cridar on tothom seguia callant; i un altre dia intentaven fer víctima dels seus odis als germans Boè; i un altre dia mentien i tornaven a mentir, i intriguaven i furgaven, per a no deixar un lloc on mai hi haurien arribat ni pels seus mèrits ni pel seu saber; i un altre dia encare gosaven insultar a en Vegué, perquè també aquest nostre company s'havia permès dir les coses pel seu propi nom.

Tot això volen dir, per a nosaltres, aquelles 176 boles negres. I pitjor per a ell, aquell que vegi altre significat en la memorable votació. Nosaltres, ja havem liquidat. Amb tot un estol de bons amics, avui un, demà un altre, ens veiem obligats a sortir-nos de l'Orfeó, que fundàrem amb la més gran il·lusió de la nostra joventut; però a la fi, els principals culpables de tot han sigut llençats de la casa que ho és també de l'«Orfeó Granollers».

Are, cal treballar de debò, per a fer viva l'obra que tots alabem amb frase ditiràmica, però que molts posaren en greu perill per debilitats que no podrien disculpar-se, si es tornaven a repetir.

Per terres andaluses

CASINOS DE POBLE

Està plenament demostrat que l'esperit inquiet de l'home necessita distreure's de la fúria dels negocis i de les preocupacions que pateix abans no posa la quotidiana llesca de pa a taula.

I per a distreure's, enganyant-se a sí mateix amb una sana alegria, els homes s'agrupen, per instint d'associació, i lloguen una casa i instal·len taules en la mateixa i compren begudes i organitzen festes i gatzares i es subscriuen a diferents diaris i... en una paraula: funden un Casino.

Oh, els casinos d'aquests pobles andalusos! Invariablement s'entra en ells per una portalada que si no és d'estil plateresc, ho sembla; quatre passes més endins, i s'és al pati enllosat de marbre; tres o quatre columnes aguanten les senzilles arcades; un brollador al mig llença l'aigua, que s'escorra per entre tosques i mates de plantes acuàtiques o *hidròfiles* (amor a l'aigua); i per sota les arcades, una dotzena de balancins esperen les respectives parts *glúteas* (està ben dit?) dels vilatans a l'hora del repòs. A l'esquerra, unes vidrieres tanquen la sala de lectura; fiquem-se a dintre per a tafanejar-la: al mig hi veiem una taula llarga, coberta amb un *hule* — de l'*hule* hi ha catalans que en diuen *xarol*; — de la part superior penegen unes cortines de color verd

fosc o plom que arriben fins arràn de terra i tapen la *candela*, que diuen per aquí; del braçer, que diem nosaltres; en el pany de paret del mig, un armari tant alt com la sala guarda els llibres que, poc més o menys són: els *Episodios Nacionales* d'en Galdós, ofrena del metge al Casino; els quatre llibres de filosofia d'en Balmes, regal del rector; un diccionari enciclopèdic *hispano-americano* de can Calleja, comprat per la Societat; una col·lecció de llibres de Dret i lleis que va regalar el Jutge per a agafar simpaties així que'l traslladaren al poble, i la col·lecció enquadernada de *Blanco y Negro* o la *Ilustración* desde l'any 18... *hasta nuestros días*. Aquests llibres no faltin en cap biblioteca per a tapar la paret del darrera, com tampoc en la sala hi faltin mai els quatre vells que cada dia discuteixen el mateix, ni els dos o tres joves que en un recó parlen misteriosament i de tant en tant esclaten a riure amb fort escàndol.

Entra el foraster, i totes les mirades convergeixen cap a ell, cosa que li plau; s'assenta en una cadira, que grinyola al caure-li a sobre el pes estrany, com protestant en nom de l'habitual usufructuari; dos cops de mà fan el miracle de fer comparèixer un criat d'uniforme amb les inicials de la societat a les solapes i després de l'estrepit per a servir la beguda, tornen al seu repòs els timpans dels presents i la gran calma del poble entra per la porta que el cambrer s'ha deixat descuidadament mig oberta.

XIXU

Notes i comentaris

Els deixebles d'aquell mestre i home exemplar que es va dir Antoni Espí, i aquells que sense haver tingut la sort de rebre ses ensenyances venerem la seva memòria, molts cops ens havíem dit que era una llàstima que Granollers no fes demostració de gratitud envers l'home savi i auster que, enlairant-se sempre per damunt de les misèries i baixeses de la política de poble que l'envoltaven i que destruïen la seva obra, anava semblant, en el cervell dels seus alumnes, la llum del saber humà.

D'are en avant ja no es recordarà tant sols al bon mestre en les tertúlies on se contenen anècdotes d'estudiant. El seu nom, venerable per tots conceptes, ja gairebé podem dir que anirà unit a l'obra de cultura ciutadana que es realitzarà a Granollers, gràcies a la lliberalitat de don Genís Pereantón. El bust del senyor Espí, o una lloseta fixada en el nou edifici per a escoles recordarà la seva obra exemplar realitzada en aquesta vila, que ell estimava com si hi havés nascut. I, a través dels anys, els fills de Granollers i els que estimin la nostra vila, sabran que el senyor Espí fou un mestre en la més alta i més noble acepció de la paraula; puix el senyor Espí no és concretava a despertar intel·ligències, sino que amb troços del seu cor, mirava de fer dels seus deixebles, una selecció d'homes forts i bons; més bons que forts.

Del seu millor deixeble, d'aquell a qui ell podia mirar amb predilecció i orgull, el nostre il·lustre amic en Josep Coma, ha sortit l'iniciativa de perpetuar la memòria de don Antoni Espí.

Fem tots plegats que are no es quedi en projecte la bella pensada del senyor Coma.

***

Per fi han sortit al carrer els quatre ciutadans que, creient en la seva legalitat, es cons-